

ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਹੱਲ ਇਲਾਜ ਨਾਲੋਂ ਬਦਤਰ

ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ

ਅੱਜ ਇਹ ਸਚਾਈ ਆਮ ਸਵੀਕਾਰੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਲਈ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਬਹੁਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇਗੀ। ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹੜ੍ਹਾਂ, ਪੈ ਰਹੇ ਸੌਕਿਆਂ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਰ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀ ਕਮੀ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਵਾਧੇ, ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾ ਸਕਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਖਾਤਮੇ, ਕਈ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ, ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਆਦਿ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਸੁਝਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਹੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਕ ਹੱਲ ਹੈ: ਊਰਜਾ ਦੇ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ (ਤੇਲ, ਪੈਟਰੋਲ, ਕੋਲਾ ਆਦਿ) ਦੀ ਥਾਂ ਮੱਕੀ, ਗੰਨੇ, ਸੋਇਆਬੀਨ, ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਤੇਲ, ਸੂਰਜਮੁਖੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਐਥਨੋਲ (ਅਲਕੋਹਲ) ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਦੀ ਇਸ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਐਥਨੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਨੂੰ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ (ਬਾਇਓ-ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਬਾਇਓ-ਡੀਜ਼ਲ) ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਸਾਫ਼ ਬਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਔਕਸਾਈਡ ਵਰਗੀਆਂ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ (ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ) ਘੱਟ ਛੱਡਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਕਰਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਹੇਠ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਸਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੰਨ 2005 ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਊਰਜਾ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚੋਂ 86 ਫੀਸਦੀ ਊਰਜਾ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਊਰਜਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਬਲਣ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ 21.3 ਅਰਬ ਟਨ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਔਕਸਾਈਡ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਔਕਸਾਈਡ ਨੂੰ ਹੀ ਜਜ਼ਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਾਕੀ ਬਚਦੀ ਅੱਧੀ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਔਕਸਾਈਡ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕਾ, ਫਰਾਂਸ, ਜਰਮਨੀ, ਯੂ. ਕੇ, ਚੀਨ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਕੈਨੇਡਾ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਮੱਕੀ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਖੇਤੀ-ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬਸੀਡੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਮੱਕੀ ਨੂੰ ਐਥਨੋਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਣਿਜ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਮਿਲਾਉਣਾ ਕਾਨੂੰਨੀ

ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਵਿੱਚ ਯੂ. ਕੇ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਵਿੱਚ 2.5 ਫੀਸਦੀ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ (ਐਥਨੋਲ ਅਤੇ ਬਾਇਓ ਡੀਜ਼ਲ) ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। 28 ਮਈ 2008 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਨੇ ਇਕ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 2010 ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰੋਲ ਵਿੱਚ 5 ਫੀਸਦੀ ਐਥਨੋਲ ਦਾ ਮਿਲੀ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ 2012 ਤੱਕ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਣ ਵਾਲੇ ਡੀਜ਼ਲ ਵਿੱਚ 2 ਫੀਸਦੀ ਬਾਇਓ-ਡੀਜ਼ਲ ਮਿਲਿਆ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸੰਨ 2007 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਰਜ ਬੁੱਸ਼ ਨੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਐਥਨੋਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੰਨਾ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੁੱਸ਼ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਲਕ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਐਥਨੋਲ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਊਰਜਾ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਾਰਚ 2007 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਚੀਨ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਬਰਾਜ਼ੀਲ, ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਾਇਓਫਿਊਲਜ਼ ਫੋਰਮ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਐਥਨੋਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੇੜ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਇਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਊਰਜਾ ਦੇ ਖਣਿਜ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰੋਲ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਕੀ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਈ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਖੋਜ ਇਹ ਦਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਅਸਰ ਪਾਏਗੀ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਗਰੀਬ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਸ਼ਟਮਈ ਬਣਾਏਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਅਸਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਹੇਠਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ 6 ਅਰਬ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਖੇਤੀ ਦੀ ਉਪਜ ਨੂੰ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਲਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਨੂੰ ਜੰਗਲ ਕੱਟਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਦਲਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ ਨਾਰੀਅਲ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ 80% ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਨਾਰੀਅਲ ਦੀ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੋਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦਲਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾ ਕੇ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦਲਦਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚਲੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਹੁਤ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਨ 1997-1998 ਅਤੇ ਸੰਨ 2002-03 ਵਿੱਚ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਅੱਗਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਾਰਨ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਟੰਨ ਕਾਰਬਨ ਡਾਇਆਕਸਾਈਡ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਛੱਡੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਗੰਨਾ ਐਥਨੋਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੰਨੇ ਤੋਂ ਐਥਨੋਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਲੀਡਰ ਹੈ। ਸੰਨ 2006 ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਐਥਨੋਲ ਦੇ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ 33 ਫੀਸਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੰਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿੱਚ ਐਮਾਜ਼ਾਨ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੂਬੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਓਕਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਫੂਡ ਫਸਟ ਨਾਮੀ ਇਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਐਥਨੋਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਨੂੰ 14 ਕਰੋੜ 80 ਲੱਖ ਏਕੜ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕਾਰਬਨ ਡਾਇਆਕਸਾਈਡ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਗਲ ਕਾਰਬਨ ਡਾਇਆਕਸਾਈਡ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿੱਚ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਨਾ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਗੰਨੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਈ ਕਈ ਹਫਤੇ ਗੰਨੇ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਜ਼ੀਲ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰੀਨ ਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲਾਂ ਲਈ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਦਾ ਇਕ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਖਾਦਾਂ, ਕੀੜੇ ਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਾਟਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਕਮੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਐਥਨੋਲ ਦਾ ਇਕ ਲੀਟਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੇ 3500 ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਲੇਖਕਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇਹ ਕਮੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਫੂਡ ਸਿਕਿਊਰਟੀ) ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅਨਾਜ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਨਾਜ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬਾਇਓਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਣ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੌਨ ਜੀਗਲਰ ਨੇ ਕਣਕ ਅਤੇ ਮੱਕੀ ਦੀ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ “ਪਰਲੋ ਲਿਆਉਣ” ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਖਾਣਾ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਜੀਗਲਰ ਨੇ “ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮ” ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਨ 2007 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਜਾਰਜ ਬੁੱਸ਼ ਨੇ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਰੀਬੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਐਥਨੋਲ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇਤਾ ਫੀਡਲ ਕਾਸਟਰੋ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਾਸਟਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਰਜ ਬੁੱਸ਼ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਕਾਰਨ 3 ਅਰਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਸਟਰੋ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ “ਜੇ ਗਰੀਬ ਮੁਲਕ ਕੁਝ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਲੈ ਕੇ ਮੱਕੀ ਜਾਂ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਐਥਨੋਲ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਕਲਾਈਮੇਟ ਚੇਂਜ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਵੀ ਰੁੱਖ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ।” ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਾਸਟਰੋ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਇਕ ਕਾਰ ਦਾ 25 ਗੈਲਨ ਦਾ ਟੈਂਕ ਭਰਨ ਲਈ ਚਾਹੀਦੀ ਐਥਨੋਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਅਨਾਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਨਾ ਅਨਾਜ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗੀ।

ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਅਸਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਬਣੇ ਸਯੁੱਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੇ ਇਕ ਫੋਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਕੌਰਪੁਜ਼ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸੂਬੇ ਪੱਛਮੀ ਕਾਲੀਮਾਂਟਨ ਵਿੱਚ 50 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਉਜੜਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਰੀਅਲ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਰੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਉਹ ਆਰਥਿਕ/ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਮੁਨਾਫੇ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਉੱਪਰ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਖਪਤਕਾਰੀ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਮੰਡੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਖਪਤਕਾਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਸਕਣ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਉੱਪਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਵਲ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇਕ ਸਿਫਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵਸਤ (ਕਮਾਡੀਟੀ) ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਵੀ ਵੇਚਣ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਬਾਇਓ-ਫਿਊਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ

ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ। ***